MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONI-MINISTEERIUM

MINISTRY OF ECONOMIC AFFAIRS AND COMMUNICATIONS

Kairit Peterson
Riigikontroll
Narva mnt 11 A
15013 TALLINN

Teie 16.08.2004 nr 2-7.1-TA/04/1157

Meie 28.09.2004 nr 10.02-1/10868

**Kontrollaruande eelnõu kooskõlastamine**

Lugupeetud Kairit Peterson

Täname Teid auditi "Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetatud tootearendusprojektide tulemused" kontrollaruande eelnõu kooskõlastamiseks esitamise eest.

Audit hindab perioodil 2001-2003 EAS poolt finantseeritud tootearendusprojektide tulemusi ja mõju ning EAS tegevuse efektiivsust programmi rakendamisel. Tootearendusprojektide finantseerimise aluseks nimetatud perioodil oli EAS nõukogu poolt 01.02.01 kinnitatud dokument "Rakendusuuringute ja tootearendusprojektide finantseerimise alused Eesti Tehnoloogiaagentuuris".

Käesolevaga esitame Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) seisukohad kontrollaruande eelnõu ja seal tehtud ettepanekute kohta.

**Üldised kommentaarid ja märkused**

Tootearendusprojektide finantseerimine moodustab ühe osa EAS kompleksest toetusskeemist rakendusuuringute ja tootearenduse toetamiseks. Praktikas on suur osa ettevõtete poolt esitatud projektidest kombinatsioon rakendusuuringust ja tootearendusest. Auditis on tootearendusprojektidena käsitletud kõiki ettevõtete poolt esitatud projekte, eristamata seda, kui paljude projektide puhul on tegemist olnud ainult tootearendust sisaldavate projektidega.

Tootearendusprojektide finantseerimise peamised kvantitatiivsed mõjuindikaatorid on käibe ja ekspordi kasv ning uute töökohtade loomine või olemasolevate töökohtade säilitamine/uuenemine. Taotleja peab taotlemise hetkel ise hindama, millal hakkavad projekti tulemused ettevõtte majandusnäitajatele mõju avaldama ning kui suur on oodatav mõju. Üldjuhul ei avaldu mõju aga enne, kui arendusprojekt, mis tavaliselt on segu rakendusuuringust ja arendustööst, ise on lõpule viidud. Tihti eksisteerib viiteaeg ka arendusprojekti lõpu ja protsessi reaalse juurutamise või toote turuleviimise vahel. Seega on, arvestades arendusprojekti keskmist kestust, milleks on EAS tootearendusprojektide portfellis olnud 18-24 kuud ja ettevõtete rakendusuuringute puhul 24-36 kuud, võimalik nt 2001.a finantseeritud tootearendusprojekti mõju ettevõtte majandusnäitajatele hinnata alles pärast selle lõppu, aastatel 2003-2004 jne. Kui taotleja on taotlemise hetkel näidanud projekti tulemusena oodatavaid majandusnäitajate paranemise prognoose paralleelselt uurimis- ja

11 Harju Street
15072 Tallinn, Estonia
Reg code 70003158

phone: +372 625 6304
fax: +372 631 3660

info@mkm.ee
http://www.mkm.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 29.09.04 Reg nr 2-7.1-TA/04/1157-2

003068 *

arendustöö enda kavandamise ja teostamise aastatega, tuleb sellesse suhtuda nii EAS taotluse hindajate kui ka antud auditi läbiviijate poolt reservatsioonidega, kuna võib arvata, et taotleja poolt on antud hinnangutesse juba taotlemise hetkel olnud sisse kirjutatud ebareaalsus. Nimetatud prognooside puudulikkuse tõttu ei võimalda nende põhjal koostatud kontrollaruande eelnõus toodus projektide tulemusanalüüsi hinnangud müügi ja töökohtade osas teha põhjapanevaid järeldusi skeemi tulemuslikkuse kohta. Vaja on tõsta nii taotleja võimet uurimis- ja arendustöö rakendamisega seotud majandusnäitajate prognoosimiseks kui ka tagada EAS-i poolt taotleja tehtud prognooside adekvaatsusele hinnangu andmine.

Väljatoodud probleemid seoses müügi ja ekspordiga – neid aspekte hinnatakse tootearendusprojektide puhul, kuid tegu on tavaliselt ühe nõrgima komponendiga, eriti alustavate tehnoloogiapõhiste ettevõtete puhul, kus juhtimis- ja turundusalane kompetents ja turundustegevuseks vajaminevad ressursid on piiratud. Oluline on siin nii ettevõtte vajaduste sidumine EAS teiste toodetega (nt nõustamistoetus ja ekspordiplaani programm) kui ka täna puuduolevate toodete väljaarendamine, nt. riskikapitali kättesaadavuse parandamine. Riskikapital innovatiivsete ideede realiseerimise toetamiseks nende algfaasis, mis Eestis täna puudub, tooks lisaks vajalikule kapitalile ettevõttesse ka täiendavat juhtimisalast kompetentsi ja rahvusvahelisi, sh turundusalaseid, kontakte. Tootearendusskeem, pakkudes toetust ja laenu, kuid mitte tuues ettevõttesse juurde puuduolevat kompetentsi, ei ole sobilik finantsinstrument alustava tehnoloogiapõhise ettevõtte finantseerimiseks. Selle probleemi lahendamiseks on MKM ette valmistanud riskikapitali fondi strateegia.

Töökohtade loomise osas on oluline eristada projekti tulemusena loodud uusi püsivaid töökohti, projekti ajaks loodud ajutisi uusi töökohti ja ettevõttes projekti tulemusena säilitatud või uuendatud töökohti. On loomulik, et projekti ajaks ajutiselt töökohtade arv kasvab arenduses ja projekti järel võib kasvada tootmises ja turunduses. Samuti võib arendusprojekt töökohtade arvu ettevõttes vähendada, muutes tootmise efektiivsemaks, või vastupidiselt suurendada arenduse tulemusena toimuva majandustegevuse laienemise läbi.

**Seisukohad ettepanekute osas**

MKM peab auditis väljatoodud probleeme olulisteks ning nende lahenduseks esitatud ettepanekuid enamjaolt asjakohasteks.

Ettepanekuid kokku võttes on EAS-il tootearendusprojektidele toetuse andmise juures arenguruumi kogu selle toimimise ahela ulatuses: alates taotluse ettevalmistamise nõustamisest kuni projekti realiseerimise järgse tulemuste ja mõju hindamiseni. Soovime Riigikontrolli informeerida, et enamuse ettepanekute osas on vastav arendustegevus kas juba teostamisel (EAS-i erinevate toodete sidumine väärtusahelasse, taotlemise juhendmaterjalide koostamine, taotleja koolitamine ja nõustamine, otsustusprotsessi läbipaistvuse tõstmine) või planeeritud läbi viia veel k.a. jooksul (klientide tagasiside ja projektide seire süsteemi loomine, taotlustes esitatud majandusprognooside hindamine ja tegeliku olukorra analüüs). Kuna Riigikontrolli audit jääb analüüsi ja järelduste osas mõnes kohas pinnapealseks, on kindlasti vaja teostada ka projektiportfelli sügavam analüüs ning hinnata toetuse lisandväärtust projekti realiseerimisele.

Soovitust arvestada riskikapitali fondi loomise osas tootearendusprojektide kehvi tulemusi ning ettevõtete absorbeerimisvõimet võib mõista mitmeti. Kindlasti on riskikapitali puudumine üheks tootearendusprojektide teie poolt kehvaks hinnatud tulemuste põhjuseks, seda eriti alustavate tehnoloogiamahukate ettevõtete puhul (vt selgitus eespool). Soovides hinnata potentsiaali riskikapitali fondi jaoks, tuleb vaadata võimalikke uute ideede allikaid laiemalt, kui seda on EAS-i tootearendusprojektid. Riskikapitali fondi eeluuringus võttis MKM selle aluseks lisaks

tootearendusprojektidele ka rakendusuuringuprojektide portfelli, aga ka EAS-ist ja erariskikapitalifondidest finantseerimata jäänud alustavate ettevõtete innovatiivsed projektid, samuti info T&A asutustest ja inkubatsioonikeskustest. Fondi, mille realiseerimine ei ole planeeritud mitte riigieelarvelistest vahenditest, vaid stabilisatsioonireservist, eraldis tehtaks korraga mitmeks aastaks ja reaalsed investeeringud toimuksid vastavalt investeerimiskõlblike projektide olemasolule. Kuna fondi laiem eesmärk on innovatiivset tegevust ühiskonnas tervikuna stimuleerida, siis kindlasti on fondi loomisel ka nõudlust loov efekt.

Eraldi analüüsi teostamist vajab aruandes toodud ettepanek nn. läbikukkumise määra fikseerimiseks: mida lugeda läbikukkumiseks e. kui suur peab olema projekti hälve taotlemise hetkel prognoositu ja reaalsete tulemuste vahel, et lugeda see läbikukkunuks ning mitu % kogu finantseeritud projektide portfellist võivad läbi kukkuda või peavad läbi kukkuma, eeldades, et riigi toetuse eesmärk on kaasfinantseerida olulise riskiastmega projekte? Antud ettepaneku osas lõpliku seisukoha võtab MKM pärast neile küsimustele vastuse saamist veel käesoleva aasta jooksul.

Lugupidamisega

A. Ansip

Andrus Ansip
Minister

Kitty Kubo Kitty.Kubo@mkm.ee

enterprise estonia
ettevõtluse arendamise sihtasutus

Kairit Peterson
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Meie 15.09.04.a. nr 5.-1.2/6012

**KAASKIRI**

Lugupeetud Kairit Peterson

Käesolevaga esitame Teile parandatud vastuse teksti Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse seisukohtadega Teie poolt 16.08.2004 esitatud kontrolliaruande "Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetatud tootearendusprojektide tulemused" kontrolliaruande eelnõus nr 2-4/04/93, kuupäevaga 13.08.2004, tehtud ettepanekute kohta.

Lugupidamisega

Tea Varrak
Juhatuse esimees

Lisa: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse vastused ja kommentaarid Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõule.

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 16.09.04 Reg.nr 2-7.1-TA/04/1056-3

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
Liivalaia 13/15
10118 Tallinn
Tel: 627 9400
627 9700
Faks: 627 9427
627 9777
E-post: eas@eas.ee
Reg.nr. 90006006

enterprise estonia
ettevõtluse arendamise sihtasutus

Pr Kairit Peterson
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

15.09.2004.a 5.-1.2/6011

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) vastused ja kommentaarid Riigikontrolli (RK) kontrolliaruande eelnõule.

*Kokkuvõte*

Riigikontrolli visiiti EASi tuleb hinnata kasulikuks. Mitmes valdkonnas saime kinnitust valitud suuna õigsusele (näiteks ristpaketeerimise veelgi tõhusam korraldamine, uute taotlusvormide ja juhendmaterjalide koostamine, EAS menetlussüsteemi ja monitooringu edasiarendus, uue infosüsteemi juurutamine jne.), mitmeski osas andsid Riigikontrolli ettepanekud meile väärtuslikke juhiseid edaspidiseks töö veelgi paremaks korraldamiseks.

*Üldised kommentaarid*

Tuleb nõustuda Riigikontrolli väitega, et tootearendusprojektide puhul ei saa eeldada prognooside sajaprotsendilist täitumist. Nimelt on EAS T&A toetuse peamine eesmärk ettevõtjate julgustamine innovatsiooniga tegelemiseks läbi nende riskide maandamise ning EAS ei saa eelistada vähemriskantseid projekte. On mõistetav Riigikontrolli soovitus rakendada EASi puhul "lubatavat läbikukkumiste määra". Sellisel kujul rakendamine on aga raskendatud. Näiteks tuleks hilisemal analüüsil selgelt vahet teha, millisel juhul on mahajäämus tingitud innovatsiooniriski realiseerumisest, milline puudulikust turundusest või nõrgast juhtimisest. Tihti on mitmed tegurid kombineeritud. Ilmselt tuleb näitaja leidmisel seada vastavusse riskitase ning majanduslik mõju – kõrgem risk eeldab suuremat majanduslikku mõju. Väärib märkimist ka asjaolu, et praeguse EAS T&A üksuse eelkäijate - Innovatsioonifondi ja ESTAGi – loomise eeskujuks olnud Soome Tehnoloogiaagentuuris TEKES tegeletakse riskide ja majandusliku mõju prognooside tõepärasuse hindamisega iga projekti puhul eraldi, ühtset näitajat "lubatava läbikukkumise määra" kujul ei ole rakendatud. Koostöös TEKESiga töötab EAS 2004. aasta lõpuks välja vastava metoodika.

Riigikontrolli poolt on välja toodud hinnangud ning vastavad arvutused, mille kohaselt enamikul juhtudest ei ole projektid oma eesmärke käibe osas saavutanud. Kui esitatud hinnanguga võib osaliselt nõustuda, siis esitatud tabel on eksitav. 2001-2003. aastal sai positiivse otsuse 47 projekti. Neist 22. juhul olid prognoosid esitatud kogu ettevõtte majandustegevuse näitajate kohta, veel 22. juhul aga projekti tulemusena tekkinud käibe jne. näitajate kohta. Mõlemal kujul võimaldas see info projekti menetlenud konsultandil hinnata projekti tulemuse tõenäolist edukust ning selle mõju ettevõttele kui tervikule. Veel kahel juhul oli ühelt ettevõttelt kaks projekti (seega sama ettevõtte prognoose praegu topelt ei arvestata), ühel juhul oli esitatud andmete puhul otsustamine prognoosi iseloomu kohta raskendatud.

Projekti kohta andmed esitanud ettevõtetest 2001. aastal projekti tulemusena genereeritavat käivet oli prognoosinud 3 ettevõtet, kokku 0,3 miljoni kroon ulatuses, 2002. aastal 10 ettevõtet, 25,5 miljoni krooni ulatuses ja 2003. aastal 14 ettevõtet (kokku 44st), 100 miljoni krooni ulatuses.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
Liivalaia 13/15
10118 Tallinn
Tel: 627 9400
627 9700
Faks: 627 9427
627 9777
E-post: eas@eas.ee
Reg.nr. 90006006

Sealjuures pärinevad need arvud ettevõtete (nagu ka Riigikontrolli poolt viidatud) pisut liiga optimistlikel prognoosidel taotlusvormis. Ettevõtluskonsultantide[1] poolt otsustuskoosolekutel hinnati liigoptimistlikud prognoosid tihti ümber, mõningal juhul esitasid taotlejad EAS nõudel lisaks "realistlikuma" rahavoogude prognoosi. Tuleb arvestada, et taotlusvormiga ja sellele lisatud mahuka dokumentatsiooniga esitas ettevõte menetlemise alustamiseks lähteandmed, menetluse käigus esitatud täiendusi ning hinnanguid taotlusvormi ei kantud. Seega on RK teinud järeldused küllaltki puudulike andmete alusel. Samade andmete alusel on RK esitanud oma hinnangud ka ekspordikäibe ja loodavate töökohtade kohta.
Nõustuda ei saa ka RK väitega nagu oleks EAS läbi lasknud ebakorrektsed prognoosid - nii ettevõtluskonsultant, eksperdid, kui ka otsuse langetanud finantskomitee hindasid esitatud andmete tõepärasust.

RK väide EAS tegevuse puhul väärtusahela mittetoimimise kohta peab osaliselt kindlasti paika. Nimelt kuni 2003. aasta oktoobrini oli EAS killustunud erinevatesse agentuuridesse, millest tehnoloogiaprojektidega tegelenud ESTAG teisi toetusmeetmeid ei pakkunud. Samas ei ole ehk kõige asjakohasemad toodud näited ekspordiplaani ja messitoetuste vähese kasutamise kohta. Tuleb arvestada, et praktikas läheb arendatava toote turule jõudmiseks ning maksimaalse käibe saavutamiseks 3-7 (mõningatel andmetel kuni 10) aastat alates tootearendusprojekti käivitamisest, seega 2001-2003. aastal käivitatud projektide tulemi puhul on ekspordiplaani programmis osalemist oodata liiga vara. Siiski on 2001-2003. aastal tootearendusprojekte taotlenud 55-st ettevõttest (oma teistele toodetele) ekspordiplaani taotluse esitanud 27,3% ehk 15 ettevõtet ja neist 14 on toetuse ka saanud. Arvestades kuni 2003. aasta augustini kehtinud küllalt rangeid, sisuliselt väikeettevõtteid välistavaid ekspordiplaani programmi kvalifitseerumise nõudeid ning vaatamata agentuuride mõningasele eraldatusele, on see tulemus päris korralik.

RK toodud arvandmed, mille kohaselt on keskmine aeg taotluse esitamisest kuni finantseerimisotsuseni 5 kuud ja 7 päeva, vajavad kindlasti selgitust. Nimetatud periood koosneb meie hinnangul kahest osast – eelnõustamise periood 1-2 kuud (mille kestel taotleja koostab materjale, EASis sisulist menetlust veel ei toimu) ning menetlus 2-3 kuud (mille jooksul EAS menetleb ning taotleja vastab lisaküsimustele. Loomulikult on ettevõtjale tülikas see taotluse esitamisele järgnev kuni 3 kuuline menetlusperiood, kahjuks aga ei ole otsuste kvaliteedi tagamiseks EASil tehniliselt võimalik seda oluliselt lühendada. Sellegipoolest püsib EAS enamasti seatud 3 kuulise menetlusaja raames.

Projektide hindamisel numbriliste hinnete kasutamine oli kuni 2003. aasta oktoobrini tõepoolest toetav abinõu. Nagu Riigikontrolli poolt ka välja toodud, on praeguseks hindamissüsteem muutunud ning hindamine palju selgem ning läbipaistvam.

Riigikontrolli poolt esitatud võrdlus vana ja uue hindamissüsteemi suhtes ning väidetav madalate hinnetega projektide finantseerimine on mõnevõrra eksitav. Nimelt tuleb arvestada, et kuni 2003. aasta sügiseni kehtis võrreldes praegusega teistsuguste kriteeriumitega hindamissüsteem, kus pealegi anti hindeid 0-4 palli süsteemis (keskmine seega 2), kusjuures hinnete kaalud olid eksperdi poolt muudetavad, samas kui praegu hinnatakse 1-5 palli süsteemis (keskmine, ehk finantseerimislävi 3) ja kaalud on fikseeritud.

---

[1] **RK poolt on aruandes paralleelselt kasutatud väljendeid "projektijuht" ja "ettevõtluskonsultant", arvatavasti on siiski ka projektijuhi all silmas peetud EAS ettevõtluskonsultante, mitte reaalselt projekti juhtivat isikut.**

EAS nõustub, et ekspertide kasulikkus taotleja seisukohast on piiratud. Samas ei ole ekspertide kaasamise puhul tegemist taotleja nõustamisprotsessiga (mille jaoks on taotlejal võimalik taotleda eraldi nõustamistoetust), vaid taotluse hindamisega, seega ei saagi kasulikkust taotlejale seada olulisele kohale.

Aruande eelnõus on tõdetud, et praegune otsustuskomisjonide töökord, kus projekti kaitseb EAS konsultant, mitte taotleja, tagab küll suurema objektiivsuse, kuid jätab projekti edukuse komisjonis suurde sõltuvusse konsultandist. Selles osas tuleb osaliselt Riigikontrolliga nõustuda, kuid täiendavalt oleks vaja selgitada mõningaid aspekte. Nimelt eeldaks taotlejal projekti kaitsmise võimaldamine ka ekspertide osalemist komisjonis. See aga ei ole mitmetel puhtpraktilistel põhjustel võimalik. Kuna otsustuskomisjon reeglina ei langeta otsust projekti suhtes, mille puhul on tuvastatud olulist tähtsust omav küsimus, millele konsultandil puudub vastus, siis ei näe EAS ette võimalust ega ka vajadust senist otsustussüsteemi muuta.

*EASi seisukohad eelnõus esitatud ettepanekutele:*

**RK ettepanek:** Koguda infot tegelike tulemuste kohta olulisemate tulemusnäitajate lõikes.
**EAS seisukoht:** Kaalumisel on tagasiside kogumise tulemusena laekunud info töötlemise erinevad variandid. Paralleelselt sellega on Rahandusministeeriumi eestvõttel käivitatud seire kord, kus kõigi olulisemate näidikute osas esitab EAS kaks korda aastas aruande. 2004. aasta esimese poolaasta kohta on vastav aruanne edastatud.
**Parendustegevused:** Hiljemalt 31.10.2004 otsustatakse realiseerunud tulemuste kohta info kogumise süsteemi kujundamise põhimõtted. On arutlusel võimalus integreerida sel sügisel 2004. aastal (lõpptähtaeg 31.12.2004) käivituva klienditagasiside kogumise süsteemi.

**RK ettepanek:** Võtta arvesse infot seniste tulemuste kohta ning analüüsida prognooside ja tegeliku olukorra vahelise erinevuse põhjuseid.
**EAS seisukoht:** Nõus.
**Parendustegevused:** Vastavalt info laekumisele arvestatakse seda edaspidiste planeerimis- ja skeemiarendusprotsesside juures.

**RK ettepanek:** Koguda ja kasutada süstemaatiliselt tagasisidet kliendirahulolu kohta.
**EAS seisukoht:** Vastavaid küsitlusi on seni teostatud episoodiliselt.
**Parendustegevused:** Veel 2004. aasta jooksul käivitub klienditagasiside kogumise süsteem.

**RK ettepanek:** Keskenduda EAS-i pakutavate meetmete põhise väärtusahela toimima panemisele, kus ettevõtetele pakutakse tuge vastavalt nende arenguvajadusele.
**EAS seisukoht:** 2003. aasta oktoobris loodud EAS Tegutsevate Ettevõtete divisjoni on koondatud kõik sobivad meetmed.

Juba praeguseks on EAS T&A konsultandid praktikas menetlenud nii ekspordiplaani kui infrastruktuuritoetuse projekte, seega on neil kujunemas kompetentsus nõustamaks kliente kõigi EAS toodete osas. 2003. aasta lõpus/2004. aasta alguses on koostatud uus, senisest informatiivsem ja ülevaatlikum EAS koduleht. Lisaks osalevad EAS konsultandid pidevalt sobivatel seminaridel ja koolitustel jagamaks informatsiooni olemasolevate meetmete kohta. Pidevalt tehakse koostööd EAS lepinguliste partneritega EAS tooteid maakondades tutvustavate maakondlike arenduskeskuste töötajate koolitamisel ning kliendibaasi süstematiseeritud läbi töötamisel.

Täiendavate, väärtusahela tõhusama rakendamise osas vajalike töökorralduste ümberkorralduste osas on EAS siseselt algatatud arutelu, täiendavaid meetmeid rakendatakse jooksvalt.
**Parendustegevused:** Väärtusahela efektiivsemaks rakendamiseks peavad kõik konkreetsete meetmetega töötavad konsultandid 2004 aasta jooksul läbima sisekoolitused kõigi meetmete osas.

**RK ettepanek:** Pöörata oluliselt enam tähelepanu taotluses esitatud majandusliku mõju prognooside adekvaatsuse hindamisele, sealhulgas tagada nende korrektne esitamine ettevõtete poolt.
**EAS seisukoht**: Koos uue määruse jõustumisega 26.04.2004 kasutusele võetud taotlusvormides on täpsustatud prognooside esitamise väljad.
**Parendustegevused:** Vastavalt esitatud juhistele pööravad ettevõtluskonsultandid senisest suuremat tähelepanu prognooside tõepärasuse hindamisele ning kooskõlastamisele taotlejaga. Vastavalt EAS konsultantide arenguvajadustele pööratakse täiendavat tähelepanu konsultantide koolitusele tõstmaks nende kompetentsust prognooside hindamisel.

**RK ettepanek:** Selgelt sätestada millisel määral võivad projektid oma eesmärkides maha jääda.
**EAS seisukoht:** Antud näitaja ei pruugi õigesti ja õiglaselt peegeldada EAS tootearendustoetuse põhilist eesmärki – ettevõtete julgustamine innovatsiooniga tegelemiseks läbi innovatsiooniriskide katmise. On selge, et meetme edukuse hindamiseks selgete mõõdikute vajadus on olemas ning vastavate näitajate leidmise osas on tegevused käivitatud.
**Parendustegevused:** EAS seniste tulemuste üle vaatamiseks ning teiste agentuuride kogemusega tutvumiseks on tähtajaks seatud 31.12.2004.

**RK ettepanek:** Välja töötada ja teha ettevõtjatele kättesaadavaks selged juhised kõikide taotluses nõutavate dokumentide koostamiseks.
**EAS seisukoht:** Ka varem oli taotlusvormide juures ca. 7 lk. juhend dokumentide täitmiseks. Uute materjalide ettevalmistamist on alustatud juba 2003. aasta lõpus ning keerukamate dokumentide osas (taotlus ning projekti plaan) on vastavad juhised olemas – eraldi juhendid projekti plaanide kirjutamiseks nii teadusasutustele kui ettevõtetele. Lisaks on EAS kodulehel avaldatud abimaterjale äriplaani kirjutamiseks, tehnoloogiastrateegia koostamiseks jne. Lisaks on osaletud mitmetel Maakondlike Arenduskeskuste ning ka erasektori konsultantide koolitamisel eesmärgiga koolitada välja kaader konsultante kes on suutelised T&A projekte kvaliteetselt ja kiiresti koostama. Julgustamaks ettevõtjaid neid kasutama, saab nende konsultantide töötasu katmiseks vajadusel abi EAS nõustamistoetuse skeemist. Lisaks on 2004. aastal tööle võetud uusi T&A valdkonna ettevõtluskonsultante, mistõttu senisest enam on võimalik pühenduda põhjalikule taotlusmaterjali eelnõustamise käigus analüüsimisele, mis omakorda kiirendab menetlust.
**Parendustegevused:** Materjalide täiendamine ja parandamine toimub jooksvalt vastavalt vajadusele.

**RK ettepanek:** Taotluse koostamise ja vastuvõtmise jooksul jooksvalt konsulteerida ettevõtjaid.

**EAS seisukoht:** Varasemalt olid konsultantide põhilised tööülesanded ja töö edukuse näitajad seotud taotluste menetlusega, eelnõustamisega tegeleti vastavalt vabale tööajaressursile. Alates 2003. aastast on eelnõustamine kõigi konsultantide ametijuhendisse lülitatud. Hetke seisuga tegeleb taotluste menetlemise ja eelnõustamisega kokku 7 konsultanti, samas kui 2003. aasta lõpu seisuga tegeles 4 konsultanti.
**Parendustegevused:** Jooksvalt viiakse läbi ettevõtluskonsultantide koolitusi parandamaks kliendisuhtluse kvaliteeti.

**RK ettepanek:** Arvestada projektide menetlemisel ja otsusetähtaegade seadmisel reaalset ajakulu.
**EAS seisukoht**: Menetlemiskäigu paremaks korraldamiseks võeti 2003. aasta oktoobris vastu ja on hiljem korduvalt parandatud EAS projektide menetlemise korraldust kinnitav dokument. Paljuski selle aluse loodud ning menetlemise alamtegevuste jälgimist ja ajaplaneerimist võimaldav EAS projektide menetlemise infosüsteem Navision käivitus 2004. aasta juunis. Nende abinõudega tagatakse määruses toodud tähtaegadest (põhiprojekti menetlustähtaeg 63 tööpäeva) kinnipidamine.
**Parendustegevused:** Töö menetlemisprotsessi optimeerimisel ning kliendisuhtluse parendamisel jätkub vastavalt vajadusele ka edaspidi.

**RK ettepanek:** Edastada ettevõtjale eksperthinnangust kõik olulisemad tähelepanekud projektide tugevuste ja nõrkuste kohta erinevate hindamiskriteeriumide lõikes.
**EAS seisukoht:** Antud ekspertiisi eesmärk ei ole esmajoones kliendi nõustamine. Siiski, kõik olulisemad eksperdi poolt esitatavad arvamused edastatakse taotlejale ning taotlejal on võimalik esitada vajadusel lisainfot, omad kommentaarid, või lükata eksperdi arvamus ümber. Seda infovahetust jätkatakse kuni mõlemad pooled on kogu olulise info osas saanud oma argumendid esitada.
**Parendustegevused:** Tähtajaga 31.12.2004 töötatakse välja vastav tagasiside vorm.

**RK ettepanek:** Ettevõtjatele esitada põhjendus nii positiivsete kui negatiivsete rahastamisotsuste kohta.
**EAS seisukoht:** Positiivsete otsuste puhul sisuliselt nõustutakse ettevõtja esitatud infoga ning raha vajaduse põhjendustega, seetõttu mingit erinevat põhjendust seni praktikas kasutatud ei ole. Varem negatiivset otsust alati ei motiveeritud, küll aga kommunikeeris konsultant põhilised taotluses negatiivse otsuse juures määravaks saanud puudused taotlejale.
**Parendustegevused:** Kuna EAS, alates SF vahenditest toetuste jagamise käivitamisega 2004. aasta aprillis, viib läbi haldusmenetlust, siis haldusmenetluse seadusest lähtuvalt tuleb otsused põhjendada. Kliendisuhtluse kvaliteedi tõstmiseks viiakse jooksvalt läbi konsultantide koolitusi.

Lugupidamisega

Madis Võõras
EAS direktor
Innovatsiooni ja tehnoloogia arenduse alal
Tegutsevate ettevõtete divisjon

Koostas:
vanemkonsultant
Indrek Kelder 627 9716